

# Atskleidimas ir Atsivėrimas

Tyrimų rezultatais ne kartą įrodyta, kad vaikai nelinkę kalbėti apie patirtą seksualinę prievartą dėl įvairių priežasčių. Toks nenoras pasipasakoti atspindi traumą, nusikaltėlio kontrolės bei prievartos lygį ir vaiko nuogaštavimus dėl mūsų reakcijos. Todėl reaguodami specialistai turėtų atsižvelgti į tai, kaip sužinome apie seksualinę prievartą prieš vaiką.

Jei prievartos veiksmas buvo nufilmuotas ar nufotografuotas, tai dar labiau paveiks vaiką ir gali sustiprinti jo nenorą kam nors apie tai papasakoti, nes jis baiminsis, kad kiti (įskaitant specialistus) pamatys tuos vaizdus. Suprasdami skirtumus tarp atskleistos seksualinės prievartos prieš vaiką ir atvejų, kai jie patys apie prievartą papasakoja, galėsite kiek įmanoma padidinti vaiko ir šeimos bendradarbiavimo su jumis galimybes, kartu sumažindami bet kokios tolesnės žalos, kurią tyrimas ar intervenciniai veiksmai gali padaryti vaikui ir jo šeimai, tikimybę.



## Atskleidimas

Turinys – seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga (angl. CSAM) – gali būti aptiktas net vaikui nepasipasakojus arba kai jis negali papasakoti. Gali būti, kad vaikas žino apie vaizdo įrašą ar nuotrauką ir negali niekam pasakyti, arba jis žinojo apie prievartą, tačiau nežinojo apie vaizdo įrašą arba nuotrauką, arba jis galėjo visiškai nieko nenučiuoti apie prievartą ir įrašus.

Seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga gali būti aptikta asmens įrenginyje arba ją įkėlus į interneto svetainę ar tiesiogiai bendrinus. Gali būti, kad vienas iš tėvų pamatė vaiko įrenginyje esančią nuotrauką ar pokalbį, arba apie tai pranešė kitas vaikas, arba institucijos sulaukė anonominio skambučio.

Jei atsivėrimą laikysime procesu, tai atskleistas prievartos faktas atims iš vaiko galimybę pasirinkti laiką ar asmenį (-is), su kuriuo (-iais) jis norėtų apie tai pasikalbėti. Vaikas neturės galimybės pasirošti aptarti klausimų, kurie jam gali būti nepatogūs ir pernelyg asmeniški. Jis gali net nežinoti, kokiais žodžiais apibūdinti prievartą, ir neturėti laiko tuos žodžius surasti ir suprasti. Šie jausmai kartu su galima baime dėl tolesnių nusikaltėlio ar specialisto veiksmų padidins tikimybę, kad vaikas nenorės kalbėti apie prievartą ir bus labiau linkęs ją neigti, sakyti, kad viskas vyko abipusiu sutikimu, arba apskritai atsisakyti kalbėtis.

Kai kuriais atvejais vaikas galėjo būti įtikinėjimais ar bauginimais priverstas patikėti, kad turėjo pasirinkimo teisę, todėl nemano, kad patyrė seksualinę prievartą.

## Atsivėrimas

Atsivėrimas reiškia, kad vaikas papasakojo arba užsiminė asmeniui apie tai, kas jam nutiko. Kartais vaikas pasako visą, bet dažnai – tik dalį. Į vaiko atsivėrimą reikėtų žiūrėti ne kaip į vienkartinį įvykį, o kaip į procesą, kurio metu vaikas bando suprasti, kas nutiko, kaip apie tai papasakoti ir kuo jis gali pasitikėti. Atsivėrimas gali būti nesąmoningas, o apie patirtą prievartą galima suprasti kalbant su vaiku.

Iš pradžių vaikas dažnai pasako nedaug informacijos, tikrindamas mūsų reakciją ir galimai norėdamas sumažinti kaltės ar gėdos jausmą. Dėl traumos poveikio vaikui gali būti sunku nuosekliai prisiminti įvykius, todėl specialistai turi į tai atsižvelgti kalbėdami su vaiku ir pritaikyti savo veiksmus.

Labai retai vaikai pateikia melagingus kaltinimus. Gana įprasta, kad vaikai vėliau paneigia savo žodžius, nes dažnai aiškinimosi procesas jiems yra nebepakeliamas ir jie nori, kad specialistai tiesiog dingtų. Reikėtų atsižvelgti ir į tai, kas paskatino vaiką atsiverti. Atminkite, kad nusikaltėlis labai pasistengė, kad tai neįvyktų, ir prigąsdino vaiką, kad jis bus kaltinamas, kad juo niekas nepatikės arba kad jis gali būti paimtas iš šeimos ir atiduotas į globos įstaigą. Tačiau tam tikru momentu dėl prievartos patirta trauma gali nusverti nusikaltėlių kontrolę.

Apie visus atsivėrimo atvejus ir susirūpinimą keliančias apraiškas reikia pranešti atitinkamam vadovui, kuris jūsų organizacijoje yra atsakingas už vaikų apsaugos klausimus. Be to, reikia surašyti pažodinę vaiko žodžių ir veiksmų ataskaitą (stenogramą), nurodyti datą ir pasirašyti. Vaikams nereikėtų liepti užrašyti savo pasakojimo apie patirtą prievartą, nebent tai yra vienintelis jų bendravimo būdas.

## Ką daryti

- Aiškiai nurodykite ir būtinai išsamiai paaiškinkite priežastis, dėl kurių pranešate vaikui ir jo šeimai apie aptiktą turinį ar vaizdus.
- Atminkite, kad nuo šiol vaikas nebekontroliuoja informacijos. Dėl to ir atsižvelgiant į nusikaltėlio grąsinimus bei institucijų galią, vaikas gali jaustis visiškai bejėgis. Jei įmanoma, įtraukite vaiką į sprendimų priėmimo procesą ir paaiškinkite, kodėl atliekami tam tikri veiksmai.
- Pasikalbėkite su vaiku tokioje vietoje, kurioje jis jaučiasi patogiai, bet ne jo kambaryje ar saugioje patalpoje, kad prievartos prisiminimai nebūtų susiję su šiomis vietomis.
- Nuraminkite vaiką, kad jis nenuoğąstautų, ar matėte jo prievartos vaizdus. Vaikui gali būti gėda dėl to, kad specialistai, su kuriais jis kalbasi, matė vaizdo įrašus ar nuotraukas.
- Atminkite, kad vaikas ir jo tėvai gali nežinoti, kas pavaižduota nuotraukose ar vaizdo įrašuose, todėl jautriai, atsižvelgdami į vaiko amžių, paaiškinkite, kas juose yra. Taip pat apmąstykite galimą riziką vaikui, kai ši informacija perduodama jo tėvams ir (arba) globėjams.
- Pagalvokite apie vaiko brolius ir seseris. Jie taip pat gali būti patyrę seksualinę prievartą prieš vaikus pasitelkiant technologijas arba gali būti sutrikę dėl to, kas vyksta.
- Užginčykite bet kokius specialistų naudojamus įrašus arba vartojamus žodžius, kuriais kaltinama auka.
- Išsiaiškinkite, kokią paramą galite suteikti tėvams. Ar vietoje arba šalies mastu esama kokių nors pagalbos šeimai išteklių?
- Jei reikia, įtraukite į procesą suaugusįjį, kurį vaikas jau pasirinko kaip patikimą pašnekovą, kuriam gali atsiverti. Taip pat pasiaiškinkite, ar šis specialistas vėliau gali suteikti vaikui tolesnę pagalbą.
- Pasitikslinkite, ar yra žinoma, ar buvo koks nors konkretus veiksnys, paskatinęs vaiką atsiverti. (Gali būti, kad buvo pasitelkti papildomi grąsinimai arba padidinta baimė, dėl kurių vaiką reikės nuraminti. Į šią informaciją reikės atsižvelgti atliekant bet kokį rizikos vertinimą).

## Ko nedaryti

- Jokiomis aplinkybėmis nerodykite vaizdo įrašų ar nuotraukų vaikui ir jo tėvams, taip pat neprašykite, kad tėvai ir (arba) globėjai peržiūrėtų savo vaikų įrenginius, ieškodami papildomos seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos.
- Neverskite vaiko duoti parodymus, vartodami tokias frazes: „Jei papasakosi, kas tau nutiko, padėsi kitiems vaikams, kad jiems taip nenutiktų.“
- Nesakykite vaikui, kad „nuotrauka dabar yra internete, neįmanoma sukontroliuoti, kas ją pamatys, ir mes negalime jos susigrąžinti“. Dėl to vaikas dažnai gali jaustis bejėgis, nes kol kiti žmonės gali matyti tą nuotrauką, prievarta prieš jį tęsiasi. Be to, ne visais atvejais nėra išeiities. Yra priemonių, kurių galima imtis, tačiau jos nėra absoliutus sprendimas. Specialistai turi aiškiai pasakyti vaikui ir jo šeimai, ką galima ir ko negalima daryti su vaizdo įrašais ar nuotraukomis, tačiau tai turi būti daroma jautriai.

## Į ką reikia atsižvelgti

- Jei vaizdo įrašus ar nuotraukas gavo kitas vaikas, ar atliekant rizikos vertinimą buvo atsižvelgta į vietas, kuriose vaikai gali susitikti? Pavyzdžiui, mokykloje, jaunimo centruose ir (arba) sporto klubuose.
- Vaikas greičiausiai palaikys, kad bandymas paimti iš jo įrenginį yra bausmė. Apsvarstykite, ką galite padaryti, kad vaikas taip nesijaustų.
- Jei informacija buvo gauta iš kito šaltinio, pavyzdžiui, vaiko draugo, ar vaikas jausis išduotas?
- Ar pakankamai pastangų skiriama įtariamam (-iems) nusikaltėliui (-ams) surasti? Kokių veiksmų imamasi? Jei taikomi apribojimai, ar jie pakankamai veiksmingi, kad būtų sumažinta rizika vaikui?
- Vaikas gali būti pasipaskojęs apie prievartą, tačiau jis gali nežinoti, kad prievartos veiksmas buvo įrašytas ar nufotografuotas.
- Ar yra kokių nors papildomų veiksmų, kurie galėtų sumažinti jo nerimą? Pavyzdžiui, pažymint galimas nuotraukas kaip nederamas arba bandant pašalinti vaizdus.
- Ar šeima reguliariai informuojama apie tyrimą, net jei nieko nevyksta? MCF fondo svetainės šeimoms skirtose skiltyse yra išteklių, kurie tėvams gali būti naudingi.



Daugiau informacijos ieškokite svetainėje  
[mariecollinsfoundation.org.uk](https://mariecollinsfoundation.org.uk)

arba susisiekite su mumis telefonu

**01765 688827** arba el. paštu

[help@mariecollinsfoundation.org.uk](mailto:help@mariecollinsfoundation.org.uk)

Follow us for our latest news

